

Įvardijimai XIX amžiaus pradžioje: Telšių bažnyčios gimimo metrikų studija

ILONA MICKIENĖ, AUŠRA ČERNIAUSKAITĖ

Vilniaus universiteto Kauno humanitarinis fakultetas, Muitinės g. 12, LT-44280 Kaunas, Lietuva

El. paštas: ilona.mickiene@vukhf.lt; ausriuke0128@gmail.com

Straipsnyje tęsiama Telšių parapijos asmenvardžių analizė. Jau aptarti XVIII a. pradžios moterų asmenvardžiai (*). Dabar analizuojami iš Telšių parapijos XIX a. pradžios gimimo metrikų knygos išrinkti įvardijimai. Iš tiriamojo šaltinio buvo išrinkti 1 589 vyriškosios ir moteriškosios giminės įvardijimai: krikštijamų berniukų ir mergaičių, tėvų, krikštatėvių ir lydinčiųjų asmenų, dalyvavusių apeigose.

Surinkti įvardijimai skirstomi pagal įvardijimo struktūrą: vyrų ir moterų įvardijimas vienu asmenvardžiu; vyrų ir moterų įvardijimas dviem asmenvardžiais; vyrų ir moterų įvardijimas trimis asmenvardžiais. Išnagrinėjus XIX a. pradžioje aptiktus vyrų įvardijimus, patvirtinta nuomonė, kad vyrauja įvardijimai dviem asmenvardžiais. Iš visų šaltinyje rastų 791 vyrų įvardijimo tipų aptikti 637 vyrų dvinariai įvardijimai (80,5 proc.) ir 656 moterų įvardijimai dviem asmenvardžiais (82,2 proc.).

Telšių parapijos gimimo metrikų knygoje rasti 84 skirtingi vyrų vardai. Tiriant vardų kilmę nustatyta, kad visi vardai yra krikščioniškieji (hebrajiškos, graikiškos, lotyniškos ir germaniškos kilmės). Populiariausi – lotyniški vardai, jų rasta 19. Taip pat aptarti vardų variantai bei dažnumas. Vyresniosios kartos atstovai vyrai pavadinti 71 skirtingu vardu, o krikštijami berniukai – 50. Telšių parapijos gimimo metrikų knygoje populiariausi tėvų, krikštatėvių ir asistentų vardai: *Josephus* (68), *Antonius* (50), *Joannes* (45). Berniukų įvardijimams dažniausiai buvo pasirenkami šie vardai: *Antonius* (22), *Josephus* (18), *Franciscus* (14).

Išanalizavus naujagimių mergaičių vardus paaiškėjo, kad 168 mergaitės pakrikštytos 41 skirtingu vardu, o suaugusios moterys – 53 skirtingais vardais. Šaltinyje aptikti tik krikščioniškieji moterų vardai. Populiariausi yra lotyniški (17) ir graikiški (17) vardai. Telšių parapijos gimimo metrikų knygoje populiariausi suaugusių moterų įvardijimai: *Marianne* (72), *Anna* (62), *Catharina* (45). Mergaičių dažniausi buvo šie vardai: *Marianna* (21), *Anna* (14), *Antonina* (13).

Raktažodžiai: asmenvardis, įvardijimas, vardas

IVADAS

Tyrinėjant lietuvių vardų ir pavardžių kilmę, raidą neapsieinama be žvilgsnio į praeitį. Reikia rinkti, tirti, klasifikuoti vietovardžius ir asmenvardžius, užfiksuotus įvairiuose šaltiniuose, taip pat ir bažnytinėse knygose.

(*) Žr. Mickienė I.; Birbilaitė I. Moterų įvardijimas XVIII amžiaus pradžioje: Telšių bažnyčios krikšto metrikų studija. *Respectus philologicus*. 2011, Nr. 19(24), p. 158–167.

Bažnytinės knygos – tai istoriniai šaltiniai, kuriuose užfiksuoti vietovardžiai, asmenvardžiai, tekstai apie to meto žmonių gyvenimo realijas. Bažnyčios knygų (metrikų) įrašai – tai trumpi tekstai, kuriuose glaustai aprašytos kokios nors bažnytinės apeigos: krikštas, tuoktuvės, laidotuvės. Šių apeigų tekstų ir metrikų formų pavyzdžiai surašyti apeigynuose, kurie vadinti agendomis (*Agenda*) arba ritualais (*Rituale Sacramentorum*) [4, 13]. Bažnyčios metrikuose rašomi gyvenamųjų vietų vardai, asmenvardžiai, datos, nurodoma socialinė gyventojų padėtis, ligos (nuo kurių žmonės mirė), pavadinimai, įrašo autorius ir jo pareigos, pateikiamos įvairios pastabos. Ilgiausi yra užsakų įrašai.

Šiam tyrimui pasirinkta ir naudota tik viena bažnytinė knyga – gimimo metrikų knyga, aptarti joje aptikti vyrų bei moterų įvardijimai.

Pagrindinis šaltinis – Telšių krašto Šv. Antano Paduviečio bažnyčios 1800–1812 m. gimimo metrikų registracijos knyga, kurios elektroninė versija pateikta virtualioje elektroninio paveldo svetainėje (www.epaveldas.lt). Internetinėje svetainėje pateiktos originalių tekstų kopijos, bažnytinės knygos klasifikuojamos pagal gyvenvietes, rajonus, metus ir kalbas.

Telšių krašto Šv. Antano Paduviečio bažnyčios 1800–1812 m. gimimo metrikų registracijos knygoje yra 139 lapai. Gimimo metrikų knyga neturi pradžios ir pabaigos, titulinio įrašo prieš pirmuosius aktus. Knygos viršelis kartoninis, nublukęs ir neaiškios spalvos, ant jo užrašytas vietovės pavadinimas *Telsze* (Telšiai) ir metai, nuo kada buvo fiksuojami įrašai, t. y. nuo 1800 iki 1812 m.

Aptariamojoje knygoje pirmasis įrašas rašytas 1800 m. balandžio 13 d., paskutinytis – 1812 m. birželio 15 d. Duomenys metrikų knygoje pateikiami lotynų kalba. Atlikti asmenvardžių analizę sudėtinga, nes vietomis šaltinio medžiaga yra sunkiai įskaitoma: užrašai išblukę, tekstas parašytas smulkiu šriftu, kartais netvarkingai, rankraščio puslapiai sudilę, įplyšę. Skaitymą lengvina tik tam tikros metrikų rašymo formulės. Pasikeitus ne tik informacijos (data, vardas, pavardė, iš kur kilęs, kieno sūnus ar dukra, kelintas vaikas šeimoje, kiek ir kokio amžiaus vaikų liko našlaičiai, etc.) pateikimo tvarkai, bet ir rašysenai, reikia vėl įprasti prie teksto.

Gimimo registracijos knygos aktuose nurodoma naujagimio krikšto data, naujagimio, tėvų, krikštatėvių, lydinčiųjų asmenų vardai, pavardės, gyvenamoji vieta, socialinė padėtis (kilmingi). Knygoje taip pat nurodoma, koks kunigas krikštijo naujagimį. Prieš motinos įvardijimą rašoma *Matre*. Atitinkamai prieš tėvo įvardijimą – *Patre*. Krikšto tėvai žymimi *Patrini*. Be krikštatėvių neretai užfiksuoti ir kitų apeigose dalyvavusių asmenų įvardijimai, tokie asmenys dažniausiai žymimi *Assistentes*. Gimimo įrašai nenumeruojami.

Ne visada galima pasakyti, kas rašė bažnyčių knygas. Lotyniškai rašytose knygose yra keli įrašai, kuriuose nurodoma, kad tas tekstas yra surašytas raštininko. Kadangi šios knygos turi oficialaus dokumento statusą, tai visi to paties kunigo surašyti gimimo, mirimo, užsakų ar santuokų metrikai buvo šabloniški. Šiuos užrašymus pakeisdavo tik kitos parapijos kunigo įrašai, nes bažnytinė valdžia leido naudoti kelias tų pačių metrikų pildymo formules. Aptariamojoje gimimo metrikų knygoje buvo aptikti trys skirtingi braižai. Lotynų kalba bažnyčios knygoje nėra gryna ir tipiška. Netikslumai, lietuviškų lyčių sulotyninimas neretai yra dėl raštininkų arba kunigų lotynų kalbos neišmanymo ir gana ryškios lenkų kalbos įtakos.

Šio tyrimo objektas – vyrų ir moterų įvardijimai, išrinkti iš XIX a. pradžios Telšių parapijos gimimo metrikų knygos. Iš šaltinio buvo išrinkti 1 589 vyriškosios ir moteriškosios giminės įvardijimai: krikštijamų berniukų ir mergaičių, tėvų, krikštatėvių ir lydinčiųjų asmenų, dalyvavusių apeigose. Kaip jau buvo minėta, metrikų knyga pradėta rašyti 1800 m., o

paskutiniai įvardijimai įrašyti 1812 m. Šiam tyrimui rinkti tik 1800–1802 m. įrašuose rasti vyrų ir moterų įvardijimai.

Tyrimo tikslas – ištirti Telšių parapijos gimimo metrikų knygoje užfiksuotus vyrų ir moterų įvardijimus: aptarti įvardijimo būdus ir išskirti pačius dažniausius; vardus išnagrinėti pagal kilmę.

Darbo naujumą lemia darbo šaltinis – Telšių parapijos gimimo metrikų knyga. Iki šiol nebuvo analizuojami, identifikuojami ir klasifikuojami XIX a. pradžios Telšių parapijos vyrų ir moterų įvardijimai. Asmenvardžių tyrimų diachroniniu požiūriu yra, tačiau iki šiol skelbta mažai darbų, kurių medžiaga būtų rinkta iš nedidelės teritorijos bei apibrėžta konfesiniu aspektu.

Darbo metodika. Darbe taikyti istorinis aprašomasis, struktūrinis, kiekybinis ir rekonstrukcinis metodai. Darbo rezultatams apibendrinti pasitelkti lyginamojo metodo elementai.

Antroponimų tyrinėjimo pradininku yra laikomas Kazimieras Būga. Pirmasis jo darbas šia tema – „Pavardžių priesaga – -eikia ir -eiko“ [2, 140–143]. Svarbiausias K. Būgos darbas – 1911 m. pasirodžiusi studija „Apie lietuvių asmens vardus“ [1, 201–269]. Reikšmingi antroponimikai darbai yra Aleksandro Vanago studija „Mūsų vardai ir pavardės“ [12], Kazimiero Kuzavinio ir Bronio Savukyno „Lietuvių vardų kilmės žodynas“ [6], Vitalijos Maciejauskienės monografija „Lietuvių pavardžių susidarymas“ [8]. V. Maciejauskienė išskyrė svarbiausius lietuvių pavardžių kilmės šaltinius: 1) krikšto vardai; 2) įvairūs vienkamieniai pravardinės kilmės lietuviški asmenvardžiai; 3) senieji dvikamieniai lietuvių asmenvardžiai [8, 243]. Autorė, rašydama apie XVI–XVIII a. moterų įvardijimus, konstatuoja, kad „lietuvių antroponiminė sistema nuėjo ilgą raidos kelią nuo asmenų įvardijimo vienu tautiniu asmenvardžiu iki šiandieninio įvardijimo vardu ir pavarde“ [8, 20]. Labai vertingas yra Zigmo Zinkevičiaus darbas „Lietuvių antroponimika: Vilniaus lietuvių asmenvardžiai XVII a. pradžioje“ [14]. Kitoje Z. Zinkevičiaus monografijoje „Lietuvių asmenvardžiai“ [15] pateikiama svarbiausių žinių apie asmenvardžių sluoksnį, iš krikščioniškųjų vardų ir jų trumpinių kilusius asmenvardžius ar jų perdirbinius, taip pat asmenvardžius, kilusius iš pravardžių. Dvikamieniai asmenvardžiai aptariami Daivos Sinkevičiūtės monografijoje „Lietuvių dvikamienių asmenvardžių trumpiniai ir jų kilmės pavardės“ [11].

Esama nemažai darbų, kuriuose kilmės, darybos požiūriu tiriami konkrečių Lietuvos regionų istoriniai asmenvardžiai. XVI–XVIII a. kauniečių asmenvardžius monografijoje yra analizavusi Alma Ragauskaitė [10]. Aušra Žemienė yra aptarusi XVIII–XIX a. Ragainės apskrities pavardes [16]. Moterų įvardijimą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenės dokumentuose yra analizavusi Jūratė Čirūnaitė [3]. XVIII a. pradžios Telšių metrikų knygoje užrašytus moterų įvardijimus yra aptarusios Ilona Mickienė ir Inesa Birbilaitė [9, 57–67].

XIX A. PRADŽIOS TELŠIŲ PARAPIJOS VYRŲ IR MOTERŲ ĮVARDIJIMAS

Lietuvoje būdingas žmonių įvardijimas dviem asmenvardžiais – vardu ir pavarde. Norint pažinti ir ištirti dabartinius asmenvardžius būtina žinoti jų formavimosi istoriją, žmonių įvardijimo ypatybes ir priežastis, lėmusias tokią asmenvardžių raidą.

Kalbininkė V. Maciejauskienė nurodo, kad svarbiausi asmenų įvardijimai buvo šie: 1) vienu asmenvardžiu; 2) asmenvardžiu ir apeliatyviniu ar aprašomojo pobūdžio pavardžiu; 3) dviem asmenvardžiais; 4) trimis asmenvardžiais; kiti įvardijimo būdai buvo reti [8, 20].

Telšių parapijos gimimo metrikų knygos įrašai rodo, kad XIX a. pradžioje žmonės dažniausiai jau buvo įvardijami dviem asmenvardžiais.

VYRŲ ĮVARDIJIMAI

Iš Telšių parapijos XIX a. pradžios gimimo metrikų knygos buvo išrinkti 605 vyrų įvardijimai: 186 krikštijamų berniukų, 256 tėvų, 262 krikštatėvių ir 87 kitų apeigose dalyvavusių vyrų.

Tyrinėjant Telšių parapijos gimimo metrikų knygą pastebėta, kad vienu asmenvardžiu dažniausiai buvo įvardijami kūdikiai, tėvų ir krikštatėvių įvardijimus sudarė du asmenvardžiai – vardas ir pavardė. Vienu asmenvardžiu įvardyti vyrai sudaro 24,3 proc. (iš 605 išrinktų vyrų įvardijimų rasta 147). Vienu asmenvardžiu (vardu arba pavarde) šaltinyje įvardyti 142 kūdikiai, 2 tėvai, 3 krikštatėviai. Pagal tai, kokio tipo antroponimai sudaro vyrų įvardijimą vienu asmenvardžiu, galima išskirti du pogrupius: 1) įvardijimas tik vardu; 2) tik pavarde.

Aptariamajame rankraštyje šalia kūdikio vardo pavardė nerašoma. XIX a. pradžioje pavardžių paveldėjimo sistema jau buvo išgalėjusi, todėl manytina, kad kūdikių pavardė sutampa su tėvo pavarde.

Gimimo metrikų knygoje rasti keli pavyzdžiai, kai neminimas tėvas, kadangi motina buvo neištekėjusi. Kūdikiai gimus ne santuokoje, buvo rašomi žodžiai: *illegitimi thoro* (neteisėtai gimęs). Tokių atvejų dokumente buvo rasta 9 (4,8 proc. visų berniukų), pvz.: *Michaelem Vincentium illegitimi thoro, Matre Anastasia Leonowiczewna; Joannem Georgium illegitimi thoro, Matre Maryanna Waykiewiczowna; Josephum Michaelem illegitimi thoro, Matre Rosalia Sadowska; Joannem Jacobum illegitimi thoro, Matre Barbara Michnuwiczowna; Ivannem illegitimi thoro, Matre Helena Miktowowna; Silvestrum illegitimi thoro, Matre Marianna Berzowna; Franciscum illegitimi thoro, Matre Anna Pietkiewiczowna; Ivannem illegitimi thoro, Matre Barbara Lunska; Ludovicum Bartholomeum illegitimi thoro, Matre Maryanna Zylewiczowna.*

Įvardijimas tik vardu daugiausiai paplitęs užrašant kūdikių asmenvardžius. Iš 186 krikštijamų berniukų 142 buvo užrašyti vienu asmenvardžiu (76,3 proc. visų berniukų įvardijimų).

Nerasta nė vieno kūdikio įvardijimo ir pavarde, nes tikriausiai tai neatrodė būtina – šalia kūdikio įvardijimo pateikiama tėvo pavardė, kurią jis perimdavo.

Šaltinyje aptiktas tik vienas atvejis, kai nurodytas tik tėvo vardas, o pavardė praleista, pvz.: *Jozephum, Patre Antonio.*

Tik pavarde įvardijami keturi suaugusieji: 1 tėvas ir 3 krikštatėviai (0,7 proc. visų suaugusiųjų įvardijimų), pvz.: *Dabulski (1), Debulski (1), Ktustowicz (1), Nitortt (1).*

Vyrų įvardijimas dviem asmenvardžiais

Pradėjus plisti įvardijimui dviem asmenvardžiais, t. y. dvinariam įvardijimui, žmonėms dažnai buvo suteikiamas krikšto ir tautinis vardas. Tokia įvardijimo struktūra paplito Lietuvai priėmus krikštą. Vis dėlto pastebėtina, kad dažniau įvardijimą dviem asmenvardžiais sudarydavo tautinis arba krikščioniškas vardas ir antroponimas su patroniminiu priesaga. Jau XVII–XVIII a. įsivyravo įvardijimas dviem asmenvardžiais. Tuo metu dominavo keli įvardijimo variantai. Pirmasis – dažniausiai tautinis arba krikšto vardas, antrasis – patronimas, sudarytas su lietuviškomis arba slaviškomis patroniminėmis priesagomis, arba nepatroniminės kilmės asmenvardis. Dabartinė dvinario įvardijimo – vardo ir pavardės – sistema išryškėjo XVIII a., antrieji įvardijimo nariai gali būti vadinami *pavardėmis* [8, 31–42].

Tyrinėjant Telšių parapijos gimimo metrikų knygą buvo aptiktas dvejetainis įvardijimas dviem asmenvardžiais: 1) dviem vardais; 2) vardu ir pavarde. Rasti 634 tokie vyrų įvardijimai (80,2 proc.).

Vyrų įvardijimai dviem vardais. Dviem vardais buvo įvardijami tik kūdikiai, jų rasta 39, tai sudaro 21 proc. šaltinyje užfiksuotų berniukų įvardijimų, pvz.: *Vincentium Martinium* (1), *Joannem Georgium* (1), *Florianum Paulum* (1), *Wincentium Martinum* (1), *Ludovicum Casimirum* (1), *Michaelem Wincentium* (1), *Antonium Adalbertum* (1), *Joannem Antonium* (1), *Michaelem Ivannem* (1), *Antonium Jacobum* (1), *Dominicum Josephum* (1), *Simonem Thaddeum* (1), *Antonium Josephum* (1).

Vyrų įvardijimai vardu ir pavarde. Vardu ir pavarde buvo įvardijami tik suaugusieji: tėvai, krikštatėviai, asistentai. Asmenų įvardijimas vardu ir pavarde sudaro 98,8 proc. visų vyrų įvardijimų. Iš viso rasti 598 atvejai, kai vyrai įvardijami vardu ir pavarde.

Šaltinyje aptikti 253 tėvų įvardijimai vardu ir pavarde (98,8 proc.). Be to, šalia tėvų, krikštatėvių, asistentų įvardijimų dažnai buvo nurodoma ir gyvenamoji vieta, pvz.: *Patre Jacobo Adtowicz, Aloysio Andriejewski, Antonio Artowski, Joanne Astrowski, Matheo Bagufys, Antonio Ciuldis, Georgio Galdik de Telsensi, Gotfild Kyfki, Francisc Milafewicz, Anselmo Pacewicz, Casimiro Urbanowicz de Gintylly, Ivan Urnikis, Theddeo Zwirzdin.*

Krikštatėvių įvardijimų dviem asmenvardžiais šaltinyje aptikta 259 (98,9 proc.), pvz.: *Georgius Bacewicz* (2), *Paulus Bukalo de Dymaycie* (3), *Felix Bukatt de Telsensi, Thaddeuf Darguf de Dziuginiany, Ivannes Dobrowolski de Kolniany, Adamus Dopkiewicz de Kolniany, Stephanus Girtowicz de Berkiniany, Georgius Gotowlo, Franciscus Narbutt de Telsensi, Thomas Sabalewski de Kolniany, Franciscus Sadowski, Petrus Szawlinski de Gietowtjiskie, Ivannes Urbanowicz de Degaycie, Ignatius Zwirzdin de Kolniany.*

Asistentų įvardijimų dviem asmenvardžiais šaltinyje rasta 86 (97,7 proc.), pvz.: *Bonifatius Adamowicz, Antonius Baltmiskis de Telsensi, Michael Bilecki de Telsensi Thaddeus Butwillo de Telsensi* (5), *Casimirus Giedwid de Telsensi, Antonius Gintylo, Georgius Gulbin de Telsensi, Mathias Pluatgowski, Adamus Pleniewicz, Benedictus Staniewicz de Telsensi, Nicodemus Staszkowski de Wieszwiany, Vilhelmus Szparber de Juzetow, Jacobus Zelramowicz de Telsensi.*

Vyrų įvardijimas trimis ir keturiais asmenvardžiais

Vyrų įvardijimas trimis asmenvardžiais šaltinyje labai retas. Rasti 7 tokie įvardijimo variantai: 5 berniukai ir 2 asistentai, tai sudaro 0,1 proc. visų vyrų įvardijimų. Šaltinyje aptiktas dvejopas įvardijimas trimis asmenvardžiais: 1) trimis vardais, pvz.: *Nomine Joannem Jacobum Philipum* (1), *Carolus Theodorum Antonium* (1), *Antonium Adalbertum Marcum* (1), *Joannem Thaddeum Ludovicum* (1), *Stanislaum Franciscum Nicolaum* (1); 2) dviem vardais ir pavarde, pvz.: *Fridriko Wilhelm Zyglar* (1), *Frydericus Wilhelmus Zyglar* (1).

Vienas kūdikis įvardijamas keturiais asmenvardžiais, t. y. keturiais vardais, pvz.: *Nomine Franciscum Joachimum Levrentium Justinjanum* (1).

Vyrų vardų kilmės analizė

Šiandien žmogus neįsivaizduojamas be vieno svarbiausių savo atributų – vardo. Be vardo būtų sudėtinga išskirti žmogų iš kitų bendruomenės narių. Nors vardo pagrindinė funkcija – padėti išskirti žmogų iš aplinkinių, kartu tai yra ir savotiškas lemties ženklas.

Sudėtinga Lietuvos valstybės kūrimosi, jos raidos istorija lėmė ir lietuvių asmenvardžių įvairovę. Pagal kilmę lietuvių vardai skirstomi į: 1) senuosius lietuviškus vardus; 2) kalendorinius krikštavardžius; 3) naujuosius lietuviškus vardus; 4) naujuosius skolintinius vardus [6, 24]. „Krikščionybė į Lietuvą ėjo iš dviejų pusių: iš Vakarų (nuo Romos per vokiečius ir lenkus) ir iš Rytų (nuo Bizantijos per rytų slavus). Su krikščionyste kartu atėjo ir krikščioniškasis vardynas – krikštavardžiai“ [13, 5].

Šaltinyje rasti 84 skirtingi vyrų vardai (įskaičiuojant ir vardus, kurie vartoti antroje, trečioje, ketvirtoje įvardijimo pozicijoje).

Hebrajiškos kilmės. Krikščioniškieji asmenvardžiai į lietuvių kalbą atėjo iš kraštų, kur krikščionybė paplito pirmiausia. Hebrajų kalba – senovės Palestinos žydų kalba, kuria buvo pirmą kartą parašytas Senasis Testamentas [7, 25]. Taigi dalis hebrajiškų vardų Lietuvą pasiekė per Šventąjį Raštą. Tačiau vardai galėjo atkelti ne tik tiesiogiai iš hebrajų kalbos, bet ir per kitas kalbas.

Šaltinyje rasta 17 skirtingų hebrajiškos kilmės vyrų asmenvardžių (20,2 proc.), pvz.: *Josephus* (86), *Joannes* (56), *Thaddeus* (35), *Mathias* (33), *Michaelis* (32), *Jacobus* (29), *Ivannes* (22), *Thomas* (14), *Simones* (11).

Graikiškos kilmės. Graikiškos kilmės vardai pradėjo skliti kartu su krikščionyste. Paplitę slavų kalbose jie neaplenkė ir mūsų tautos. Priėmus krikštą, šios kilmės įvardijimų dar pagausėjo. Lietuvių vardyne graikiškos kilmės vardų yra nemažai. Tiriamajame šaltinyje buvo rasta 12 (14,3 proc.) skirtingų graikiškų antroponimų, pvz.: *Antonius* (72), *Georgius* (38), *Andrea* (15), *Petrus* (11), *Nicolaus* (8), *Stefanus* (6), *Philippus* (4).

Lotyniškos kilmės. „Lotyniškų vardų lytis, patekusios į lenkų kalbą, gaudavo tuometinei lenkų kalbai būdingų požymių“ [7, 9–28]. Vardo variantai, patekę į lietuvių kalbą, kuri pati buvo suskilusi į daugybę tarmių ir patarmių, įgydavo to laiko lietuvių kalbai būdingų bruožų. Šaltinyje buvo rasta 19 (22,6 proc.) skirtingų vardų, kildinamų iš lotynų kalbos, pvz.: *Dominicus* (29), *Vincentius* (27), *Martinus* (18), *Paulus* (11), *Leone* (7), *Felicem* (6), *Ignatius* (6), *Augustinus* (5), *Laurentius* (5).

Germaniškos kilmės. Nagrinėtoje metrikų knygoje buvo aptikti 9 (10,7 proc.) skirtingi germaniški įvardijimai, pvz.: *Franciscus* (40), *Ludovicus* (10), *Adalbertus* (1), *Carolo* (3), *Leopoldus* (1), *Romualdo* (1), *Anzelmus* (1), *Aloyzius* (1), *Rochus* (1).

Slaviškos kilmės. Rasti 2 (2,4 proc.) slaviškos kilmės vardai, pvz.: *Stanislaum* (17), *Wladislavus* (1).

Šaltinyje aptiktas 1 egiptietiškos kilmės vardas *Anuprius* (2).

Analizuojant vyrų įvardijimus pastebėta, kad dažniausiai buvo pasirenkamas dviejų asmenvardžių įvardijimo variantas (vardas ir pavardė). Aptikti tik 4 atvejai (0,5 proc. visų vyrų asmenvardžių), kai vyrų įvardijimai buvo rašomi tik pavarde, nenurodant vyro vardo. Dviejų suaugusių vyrų pavardžių įskaityti neįmanoma, o vieno vyro nurodytas tik vardas. Iš viso analizuojamame dokumente buvo rasti 84 skirtingi vardai. Tėvų, krikštatačių ir asistentų vyrų vardų įvairovė didesnė nei krikštijamų berniukų. Vyresniosios kartos atstovai pavadinti 71 skirtingu vardu, o krikštijami berniukai – 50.

Vyrų vardų dažnumas

Telšių parapijos gimimo metrikų knygoje populiariausi tėvų, krikštatačių ir asistentų vardai: *Josephus* (68), *Antonius* (50), *Joannes* (45), *Georgius* (34), *Mathias* (33), *Thaddeus* (31), *Francisco* (26), *Michaelis* (26), *Dominicus* (24), *Jacobus* (24), *Casimirus* (22), *Vincentius* (17), *Ivannes* (15), *Thomas* (13), *Stanislaus* (12), *Andrea* (12), *Martinus* (12). Vaikams dažniausiai buvo suteikiami šie vardai: *Antonius* (22), *Josephus* (18), *Franciscus* (14), *Joannes* (11), *Vincentius* (10). Tiek suaugusieji, tiek vaikai buvo įvardijami panašiais asmenvardžiais, tačiau populiariausi vardai skyrėsi. Lyginant suaugusiųjų ir vaikų asmenvardžius matyti, kad kūdikiai dažniausiai buvo pavadinami tėvų ir krikštatačių vardais. 28 suaugusiųjų vardų nebuvo vaikų įvardijimuose, pvz.: *Mathias*, *Melchior*, *Kasbaris*, *Philippus*,

Davide, Constantin, Herasim, Aloyses, Hieronimus, Romuald, Bonaventura, Leone, Felix, Kirillus.

Panaši padėtis tėvų ir krikštatėvių įvardijimuose – juose nebuvo 11 vaikų vardų atitikmenų: *Adalbertum, Marcum, Florentium, Danielem, Leopoldum, Gabrielem, Thedam, Basilidem, Pancratium, Nicodemum, Florianum.* Nustačius tokį vardų pasiskirstymą, galima teigti, kad vaikams buvo suteikiami ne tik senoviniai ir vyresniųjų giminei įprasti vardai, bet ir naujoviškesni, dar mažai girdėti. Pasirenkant vardus įtakos turėjo ir istorinės aplinkybės.

Vyrų pavardės

Iš 1800–1812 m. pradžios krikšto metrikų registracijos knygos išrašyti 602 vyrų įvardijimai (76,1 proc.), kuriuose yra nurodoma vyro pavardė. Šio laikotarpio pavardžių struktūra yra slaviška. Tai rodo pavardžių, turinčių slaviškas ir lietuviškas priesagas, santykis.

Tarp vyrų asmenvardžių daugiausia yra sudarytų su slaviškomis patroniminėmis priesagomis *-avičius, -evičius (-i)ewicz, -owicz* (33 proc. visų aptariamų vyrų asmenvardžių), pvz.: *Adamowicz, Bacewicz (2), Bertofewicz, Dawpfewicz, Dircokfewicz, Gaylewicz, Gedkewicz (2), Milafewicz, Lawrinowicz (2), Staniewicz (3), Stankiewicz (6), Pietkiewicz, Zybowicz.*

Antrąją pagal gausą XIX a. pradžios vyrų asmenvardžių grupę sudaro slaviškos kilmės, taip vadinamosios *-sk-* tipo priesagos *-ecki, -icki, -inski, -ovski, -ski* ir kitos, t. y. 21,9 proc. visų įvardijamų vyrų asmenvardžių, pvz.: *Andrejewski, Baleniški (2), Berzanski, Damanski, Kaminski (3), Nowicki, Ofulski, Romanczewski, Żukowski (3).*

Apie 1,49 proc. aptariamų vyrų asmenvardžių turi įvairias lietuviškas deminutyvines priesagas, kurios galėjo turėti ir patroniminę reikšmę. Tai priesagos *-elis, -ėlis, -ytis, -(i)ulis, -(i)utis, -užis*, pvz.: *Bogufys (3), Urnelies, Waycialis, Warnelis (4).*

Visos išskirtos priesagos, ir patroniminės, ir kitokios, susijusios su asmenvardžių (pavardžių) struktūros, jų susidarymo ypatumais, liudija lietuviškumą arba suslavinimą, galbūt net skolinimąsi iš kitų kalbų. Dalis asmenvardžių išskirtų priesagų neturi (26,1 proc.), pvz.: *Bubel, Bukall (3), Bukintt, Burneika, Butwil, Galdik (3), Gėdwito, Genis, Gindwill, Girto (4), Gotowll, Gulbin (2), Gintilo (2), Gintyllo (3), Jonila, Kontrym, Kukis, Ktatyfys (2), Laudgin (3), Mąstis.*

MOTERŲ ĮVARDIJIMAI

Kaip minėta, šiandien žmonės dažniausiai įvardijami vardu ir pavarde, nors anksčiau įvardijimo struktūra nebuvo aiški, vartoti įvairios struktūros variantai.

Iš Telšių parapijos XIX a. pradžios krikšto knygos buvo išrinkti 798 moterų įvardijimai: 168 krikštijamų mergaičių, 275 motinų, 279 krikštamočių ir 76 kitų apeigose dalyvavusių moterų.

Moterų įvardijimas vienu asmenvardžiu arba vienanaris įvardijimas – tai pradinis antroponiminės sistemos raidos etapas. Tai sudaro 16,8 proc. visų išrinktų moterų įvardijimų (rasti 134). Reikia pažymėti, kad tokio tipo įvardijimas vyrauja tik tarp kūdikių. Krikštijamos mergaitės užrašomos tik vardu. Iš 168 mergaičių įvardijimų net 127 (75,6 proc.) užrašyti vienu asmenvardžiu. Nerasta nė vieno mergaitės įvardijimo su pavarde. Šaltinyje aptikome po 2 atvejus, kai nenurodoma motinos ir krikštamotės pavardė, o tik vardas (0,6 proc. visų suaugusių moterų įvardijimų), pvz.: *Matre Chrystina, Matre Marianna, Patrina Theodora, Patrina Maryanna.* Taip pat rasti 3 atvejai, kai nurodoma tik suaugusių moterų pavardė (0,5 proc.), pvz.: *Kozłowska, Rupeykowa, Stepanowska.*

Moterų įvardijimas dviem asmenvardžiais

Dvinario įvardijimo sistema sparčiai plito XVI–XVII a., o XVIII a. išgalėjo vardo ir pavardės įvardijimai. Iš krikšto knygos išrinkti įvardijimai patvirtina, kad tuo metu jau yra išgalėjęs asmenų įvardijimas dviem asmenvardžiais, rasta 656 atvejai (82,2 proc.). Pastebėtina, kad moterų, kaip ir vyrų, dvinariai įvardijimai yra dvejopi: 1) įvardijimas dviem vardais; 2) vardu ir pavarde.

Moterų įvardijimas dviem vardais. Dviem vardais įvardijamos 38 naujagimės (22,6 proc. visų krikštijamų mergaičių), pvz.: *Franciscam Theodoram* (2), *Rosaliam Domitilliam* (2), *Mariannam Johannam* (2), *Catharinam Emilianam* (1), *Jochanam Barbaram* (1), *Luciam Josephatam* (1), *Annam Catharinam* (1), *Annam Mariannam* (1), *Franciscam Annam* (1), *Antoninam Mariannam* (1), *Reginam Gedrutham* (1), *Weriniam Martham* (1), *Johannam Rosaliam* (1), *Catharinam Caciliam* (1).

Moterų įvardijimas vardu ir pavarde. Vardu ir pavarde buvo įvardijamos tik suaugusios moterys: mamos, krikštamotės ir kitos apeigose dalyvavusios moterys (asistentės). Moterų įvardijimas vardu ir pavarde sudaro 98,1 proc. visų išrinktų moterų įvardijimų. Rasta 618 atvejų, kai asmuo įvardijamas vardu ir pavarde: 272 mamos, 271 krikštamotės ir 75 kitos apeigose dalyvavusios moterys.

Mamų įvardijimas vardu ir pavarde sudaro 98,9 proc. visų moterų įvardijimų. Prie suaugusių moterų įvardijimų dažnai yra nurodoma ir gyvenamoji vieta, pvz.: *Matre Marianna Astrowska de Kolniany*, *Anna Butkiewiczowna*, *Constantia Gieniowna*, *Helena Jurkowna*, *Eva Kontrymowna de Paceziony*, *Regina Stulpiniana se Degaycie*, *Cristina Pakizerowna*, *Roza Zwirzdynowna de Kolniany*, *Martiana Barowska*, *Victoria Kosadska*, *Barbara Gintowtoena*, *Domicilla Hermatowiczowna*, *Anastasia Leonowiczowna*, *Agatha Widrowna*, *Barbara Widrowna de Telsensi*, *Petronella Zwirzdiniowna de Kolniany*.

Krikštamočių įvardijimų dviem asmenvardžiais šaltinyje rasta 271 (97,1 proc.), pvz.: *Elisabetha Andrejewska de Telsensi*, *Constantia Balenijska de Kolniany*, *Rosalia Baclowa de Purple*, *Johana Baltmijskiowa de Telsensi* (2), *Anna Dopkiewiczowa de Kolniany* (2), *Josephata Ginynowa de Telsensi*, *Agatha Gintyllina de Gintylli* (2), *Salomea Lunska*, *Theda Mickiewiczowa de Telsensi*, *Catharina Žutowtowa de Kolniany* (2).

Asistenčių įvardijimų dviem asmenvardžiais šaltinyje rasta 75 (98,7 proc.): *Juliana Bendorowna de Telsensi*, *Eufrosina Dirmowiczowa de Telsensi*, *Theodora Dobjewiczowa de Telsensi*, *Antonina Karmontowna de Telsensi*, *Phaustina Lukowiczowna de Telsensi*, *Pelagia Maximowa de Telsensi*, *Elisabetha Wertelowa de Telsensi*, *Rosalia Zaronska de Dymaycie*.

Moterų įvardijimas trimis asmenvardžiais šaltinyje labai retas, rasti tik 8 tokie variantai (1 proc. visų moterų įvardijimų): 3 mergaitės, 1 motina ir 4 krikštamotės. Šaltinyje aptikti tokie įvardijimai trimis asmenvardžiais:

1) trimis vardais, pvz.: *Nomine Franciscam Candinam Cunegundam* (1), *Severinam Lucianam Julianam* (1), *Theophilam Victoriam Thedam* (1). Taip įvardijamos tik mergaitės.

2) dviem vardais ir pavarde, pvz.: *Matre Anna Constantia Krylowna* (1), *Anna Dorothea Gineytowa* (1), *Marciana Jochanna Szurkowa* (1).

3) vardu ir dviem pavardėmis, pvz.: *Cunegunda Warkalowna Kębrikowa* (1), *Petronella Stulpinowna Sakawiczowna* (1).

Moterų vardų kilmės analizė

Išanalizavus XIX a. pradžios Telšių parapijos gimimo metrikoje užrašytus moterų vardus, pastebėta, kad buvo suteikti tik krikščioniškieji vardai, atkeliavę iš kitų kalbų. Šaltinyje rasti

53 skirtingi moteriški vardai (įskaičiuojant ir antroje pozicijoje esančius vardus). Iš viso aptikti 795 moterų vardai, kurie aptariami pagal kilmę.

Hebrajiškos kilmės. Šaltinyje rasti 7 skirtingi hebrajiškos kilmės moterų asmenvardžiai (13,5 proc.), pvz.: *Anna* (76), *Joanna* (36), *Eelizabetha* (21), *Eleonora* (11), *Magdalena* (11), *Josephata* (7), *Juditha* (3), *Zuzana* (1).

Graikiškos kilmės. Graikiškos kilmės skirtingų moterų asmenvardžių aptikta nemažai. 17 (32,7 proc.) krikštavardžių, užfiksuotų šaltinyje, kildinami iš graikų kalbos, pvz.: *Catharina* (55), *Barbara* (43), *Agnetha* (19), *Helena* (19), *Agatha* (16), *Veronica* (10), *Margaretha* (8), *Cristina* (6).

Lotyniškos kilmės. Šaltinyje rasta 17 (32,7 proc.) skirtingų moterų asmenvardžių, kildinamų iš lotynų kalbos, pvz.: *Marianna* (93), *Petronella* (30), *Marcianna* (30), *Antonina* (22), *Ursula* (19), *Constantia* (12), *Lucia* (11), *Wictoria* (10).

Germaniškos kilmės. Nagrinėtoje metrikų knygoje buvo aptikti 7 (13,5 proc.) skirtingi germanų kilmės įvardijimai, pvz.: *Francisca* (24), *Eva* (22), *Gertruda* (12), *Cunegunda* (7), *Carolina* (5), *Ludovica* (3), *Eloiza* (1).

Vienas vardas kildinamas iš aramėjų kalbos – *Martha* (8). Iš anglų kalbos atkeliavo vardas *Editha* (1), iš keltų kalbos – *Brigitha* (4), slavų kilmės – vardas *Bogumila* (1).

Šaltinyje užfiksuoti 3 vardai, kurių kilmė neaiški – *Basilida*, *Candina*, *Eudozia*.

Moterų vardų dažnumas

Iš Telšių parapijos XIX a. pradžios gimimo metrikų knygos buvo išrinkti 795 moterų vardai: 168 mergaičių ir 597 suaugusių moterų.

Analizuojant naujagimių mergaičių vardus paaiškėjo, kad 168 mergaitės pakrikštytos 41 skirtingu vardu, o suaugusios moterys – 63 skirtingais vardais. Motinų, krikštamočių ir asistenčių vardų įvairovė didesnė nei krikštijamų mergaičių. Telšių parapijos gimimo metrikų knygoje populiariausi suaugusių moterų įvardijimai: *Marianne* (72), *Anna* (62), *Catharina* (45), *Barbara* (37), *Rosalia* (36), *Joanna* (29), *Petronella* (25), *Marciana* (25), *Eva* (20), *Elisabetha* (18). Mergaičių įvardijimams dažniausiai buvo pasirenkami šie vardai: *Marianna* (21), *Anna* (14), *Antonina* (13), *Rosalia* (11), *Catharina* (10), *Joanna* (7), *Francisca* (7), *Barbara* (6), *Domotilla* (5), *Marciana* (5).

Kaip matyti iš surinktų duomenų, tiek suaugusios moterys, tiek mergaitės buvo įvardijamos panašiais asmenvardžiais, tačiau populiariausi vardai skyrėsi. Lyginant suaugusiųjų ir vaikų asmenvardžius matyti, kad kūdikiai dažniausiai buvo pavadinami motinų ir krikštamočių vardais. 21 moterų vardo nebuvo mergaičių įvardijimuose, pvz.: *Anastasia*, *Basilida*, *Bogumila*, *Clara*, *Dominika*, *Editha*, *Juditha*, *Salomea*, *Zuzana*. Motinų ir krikštamočių įvardijimuose nebuvo tik 2 mergaičių vardų atitikmenų: *Aniela*, *Prudentia*.

Populiariausi moterų vardai: *Marianna* (93), *Anna* (76), *Catharina* (55), *Rosalia* (47), *Barbara* (43), *Joanna* (36).

Moterų pavardės

Iš XIX a. pradžios šaltinio išrinkta 618 moterų antroponimų. Šie asmenvardžiai sudaromi iš vyrų asmenvardžių su slaviškomis priesagomis. Daugiausia asmenvardžių sudaryta su slaviškomis priesagomis *-ovna*, *-ova*, *-anka*. Netekėjusių moterų pavardės sudaromos su priesaga *-ovna*, o ištekėjusių – su priesaga *-ova*. Antroponimai su minėtomis priesagomis pateikiami pagal vedinių dažnumą:

-ovna (rašoma *-owna*) – 247 asmenvardžiai, t. y. 40 proc. XIX a. pradžios moterų antroponimų, pvz.: *Bacowna*, *Canderowna*, *Dawkontowna*, *Filipowiczowna*, *Giedrymowna*,

Hofmanowna, Mikutowna, Narmontowna, Orwidowna, Pufewiczowna, Ruzgowna, Staniwiczowna (3), *Zdnemowiczowna, Zdrimowiczowna, Zylewiczowna, Zwirzdynowna* (4), *Żelwowna*.

-ova (rašoma -owa) – 182 asmenvardžiai (29,4 proc.), pvz.: *Baclowa, Dapkiewiczowa, Degowna, Diemowiczowa, Eygirdziowa, Ginynowa, Gintylowa* (2), *Hochmanowa, Milafewinowa* (2), *Narkowa, Pleniewiczowa, Racewiczowa* (2), *Rymgayllowa, Stankiewiczowa* (2), *Wirfsyllowa* (3), *Zyglerowa, Żutowtowa*.

Apie 28,6 proc. (177 asmenvardžiai) moterų asmenvardžių su galūne -a yra sudaryti iš vyriškų pavardžių su slaviška -sk- tipo priesaga, pvz.: *Andrejewska, Astrowska, Babtowska, Crepowska, Czarnowska, Damlunska, Grzybowska, Yrnolska, Jankowska* (5), *Kurlokowska, Laudanska* (6), *Lubinska, Staszewska, Szarkowska, Szymanska, Targonska, Żukowska*. Tokios struktūros pavardės turinčios moterys gali būti įvardytos ir pagal tėvą, ir pagal vyrą.

Su slaviška priesaga -anka šaltinyje rasti 8 asmenvardžiai (1,3 proc.), pvz.: *Girdwaynianka* (3), *Gintylanka* (2), *Stulpinianka* (2), *Swirtulianka*.

Gimimo metrikų knygoje rasta po du moterų asmenvardžius su priesaga -ina (*Gintyllina*) ir su priesaga -yna (*Weryzyna*).

Kaip matome, moterų pavardžių struktūra yra slaviška. Tai susiję su tiriamojo šaltinio, kuriame užrašytos pavardės, specifika. Įrašus rašę asmenys moterų pavardes dirbtinai užrašė ne lietuviškėmis, o slaviškėmis priesagomis.

IŠVADOS

Išnagrinėjus XIX a. pradžioje aptiktus vyrų įvardijimus, patvirtinta nuomonė, kad vyrauja įvardijimai dviem asmenvardžiais. Iš visų šaltinyje rastų 791 vyrų įvardijimo tipų buvo aptikti 637 vyrų dvinaiai įvardijimai (80,5 proc. visų iš šaltinio išrinktų vyrų įvardijimų).

Berniukai šioje metrikų knygoje įvardijami tik vardais. Iš 186 berniukų 142 užrašyti vienu vardu (76,3 proc.), 39 kūdikiai (20,9 proc.) – dviem vardais.

Telšių parapijos gimimo metrikų knygoje aptikti 84 skirtingi vyrų vardai. Pagal kilmę populiariausi yra lotyniški vardai, jų rasta 19.

Išanalizavus XIX a. pradžios Telšių parapijos gimimo metrikų knygą, nustatyta, kad populiariausi suaugusių vyrų vardai yra *Josephus* (68), *Antonius* (50), *Joannes* (45), *Georgius* (34). Dažniausi vaikų vardai: *Antonius* (22), *Josephus* (18), *Franciscus* (14), *Joannes* (11).

Šaltinyje aptikti 602 (76,1 proc.) vyrų įvardijimai su pavardėmis. Daugiausia pavardžių su slaviškėmis priesagomis: -avičius, -evičius (33 proc.), -eckī, -ickī, -inski, -ovski, -ski (21,9 proc.).

Išnagrinėjus moterų įvardijimus pagal juos sudarančių asmenvardžių skaičių, patvirtinta nuomonė, kad vyrauja dvinaris įvardijimas. Moterų įvardijimas dviem asmenvardžiais sudarė 82,2 proc. moterų įvardijimų (rasta 656).

Vienu asmenvardžiu buvo užrašyti 134 moterų įvardijimai (16,8 proc.).

Vardai darbe nagrinėti pagal kilmę, populiarumą. Rasti 53 skirtingi moterų vardai. Vartoti tik krikščioniškieji moterų vardai, dažniausi lotyniški (17) ir graikiški (17).

Populiariausi suaugusių moterų vardai: *Marianne* (72), *Anna* (62), *Catharina* (45); mergaičių: *Marianna* (21), *Anna* (14), *Antonina* (13), *Rosalia* (11).

Iš šaltinio išrinkta 618 moterų įvardijimų su slaviškos kilmės priesagomis: -ovna (-owna) – 247 asmenvardžiai (40 proc.), -ova (-owa) – 182 asmenvardžiai (29,4 proc.), 177 moterų asmenvardžiai (28,6 proc.) su galūne -a yra sudaryti iš vyriškų pavardžių su slaviška -sk- tipo priesaga.

Šiam tyrimui iš Telšių parapijos XIX a. pradžios gimimo metrikų knygos rinkti tik 1800–1802 m. įrašuose rasti vyrų ir moterų įvardijimai. Taigi vėlesniais metais šioje knygoje užrašyti asmenvardžiai dar laukia tyrėjų analizės.

Šaltinis

Telšių RKB gimimo metrikų knyga, 1800–1812 m. Prieiga per internetą: <www.epaveldas.lt>.

Gauta 2014 07 03

Priimta 2014 10 07

Literatūra

- [1] BŪGA, Kazimieras. Apie lietuvių asmens vardus. *Rinktiniai raštai*. T. 1. Vilnius. 1958, p. 201–269.
- [2] BŪGA, Kazimieras. Pavardžių priesaga -eikia- ir -eiko-. *Rinktiniai raštai*. T. 1. Vilnius. 1958, p. 140–142.
- [3] ČIRŪNAITĖ, Jūratė. *Moterų įvardijimas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenės dokumentuose: daktaro disertacijos santrauka*. Kaunas: VDU I-kl, 2000.
- [4] GARLIAUSKAS, Vidas. *XVII a. Molėtų bažnyčios krikšto ir santuokos metrikų knyga*. Vilnius, 2004.
- [5] KTŽ – GAIVENIS, Kazimieras; KEINYS, Stasys. *Kalbotyros terminų žodynas*. Kaunas, 1990.
- [6] KUZAVINIS, Kazimieras, SAVUKYNAS, Bronys. *Lietuvių kilmės vardų žodynas*. Vilnius, 1987.
- [7] LPŽ – *Lietuvių pavardžių žodynas 1–2*. Redagavo A. Vanagas. Vilnius, 1985, 1989.
- [8] MACIEJAUSKIENĖ, Vitalija. *Lietuvių pavardžių susidarymas*. Vilnius, 1991.
- [9] MICKIENĖ, Ilona; BIRBILAITĖ, Inesa. Moterų įvardijimas XVIII a. pradžioje: Telšių bažnyčios krikšto metrikų studija. *Respectus Philologikus*, 2011, Nr. 9(24), p. 157–167.
- [10] RAGAUSKAITĖ, Alma. *XVI–XVIII a. kauniečių asmenvardžiai*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto I-kl, 2005.
- [11] SINKEVIČIŪTĖ, Daiva. *Lietuvių dvikamienių asmenvardžių trumpiniai ir jų kilmės pavardės*. Vilnius, 2006.
- [12] VANAGAS, Aleksandras. *Mūsų vardai ir pavardės*. Vilnius, 1982.
- [13] ZINKEVIČIUS, Zigmas. *Krikščioniško vardyno kelionė į Lietuvą*. Vilnius, 2010.
- [14] ZINKEVIČIUS, Zigmas. *Lietuvių antroponimika: Vilniaus lietuvių asmenvardžiai XVII a. pradžioje*. Vilnius, 1977.
- [15] ZINKEVIČIUS, Zigmas. *Lietuvių asmenvardžiai*. Vilnius, 2008.
- [16] ŽEMIENĖ, Aušra. *XVIII–XIX a. Ragainės apskrities lietuvininkų pavardžių daryba ir kilmė: daktaro disertacija*. Vilnius, 2002.

ILONA MICKIENĖ, AUŠRA ČERNIAUSKAITĖ

Namings at the beginning of 19th century: a study of Telšiai Parish Baptism Registry Book

Summary

It is necessary to collect, examine and classify the namings found in various sources in order to understand the origin and development of the contemporary Lithuanian names and surnames. Thus, the aim of this master thesis is to examine male and female namings found in the 19th Century Telšiai Parish Baptism Registry Book, discuss the means of naming and distinguish the most popular names at that time. As well, the work aims to analyze the anthroponyms (any kind of proper name, surname or pseudonym) according to their formation and origin. The object of the study concentrates on the naming and the anthroponyms of men and women in the Telšiai Parish Baptism Registry Book. 1 589 male and female anthroponyms, including the names and surnames of baptized children, their parents, godparents and other people in the ceremony, were collected from the source. Even though the Registry Book dates from 1800 to 1812, only the records of the first two years are analyzed in this paper. The analysis of the data leads to the conclusions that in the beginning of the 19th century baptized babies were usually named by the first name (monomial naming), meanwhile their parents and godparents were often named by the first name and surname or by two names (binomial naming). In addition, the naming of men and women is analyzed according to the origin and popularity. Usually the names were of Latin, Greek, Hebrew or German origin. The most popular male names were Josephus (68), Antonius (50), Joannes (45), while Marianne (72), Anna (62), Catharina (45) were the most common female names.

Key words: anthroponym, naming, first name